Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

УДК 373.2.011.3-051:17.022.1]:[37:174.7](045)

https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5(51)-1177-1187

Підлипняк Ірина кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, https://orcid.org/0000-0002-8265-589X

ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ОСНОВА ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Анотація. У статті досліджується педагогічна етика як ключовий чинник формування професійного іміджу сучасного вихователя. Особлива увага приділяється морально-етичним засадам, що визначають поведінку педагога в умовах закладу дошкільної освіти, а також їхньому впливу на виховний процес. Здійснено теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження, розкрито сутність понять «етика», «педагогічна етика», «імідж вихователя».

Педагогічна етика розглядається не лише як сукупність норм і правил поведінки, а як внутрішній орієнтир, що формує особистість вихователя, його ставлення до дітей, батьків, колег та самого себе. Автор підкреслює, що етична культура вихователя – це основа довіри, емоційної безпеки та морального клімату в дитячому колективі. Етичні якості – доброзичливість, справедливість, терпіння, емпатія та відповідальність – не лише підвищують ефективність виховної роботи, але й зміцнюють імідж педагога як морального авторитета в очах суспільства.

У статті також розглянуто типові виклики, з якими стикається вихователь у процесі професійної діяльності: конфліктні ситуації, етичні дилеми, проблема межі між особистим і професійним. Автор стверджує, що успішне розв’язання таких ситуацій можливе лише за умови сформованої етичної позиції та здатності до моральної рефлексії. У контексті сучасних змін в освіті акцентовано необхідність постійного етичного самовдосконалення вихователя як умови збереження його професійної цілісності й гідності. Зроблено висновок, що педагогічна етика не лише формує імідж вихователя, а й забезпечує гуманістичну спрямованість усього освітнього процесу.

Ключові слова: педагогічна етика, імідж вихователя, моральні цінності, професійна культура, етична відповідальність, гуманізм, професійна поведінка, педагогічна діяльність, етичні норми, виховання.

Pidlypniak Iryna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, https://orcid.org/0000-0002-8265-589X

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

PEDAGOGICAL ETHICS OF THE EDUCATOR AS THE BASIS OF THE IMAGE OF THE MODERN TEACHER

Abstract. The article examines pedagogical ethics as a key factor in the formation of the professional image of a modern educator. Particular attention is paid to the moral and ethical principles that determine the behaviour of a teacher in the conditions of preschool education, as well as their influence on the educational process. A theoretical analysis of psychological and pedagogical literature on the research problem is carried out, the essence of the concepts of «ethics», «pedagogical ethics», «image of the educator» is revealed.

Educational ethics is seen not only as a set of norms and rules of behaviour, but also as an internal guideline that shapes the educator's personality, his attitude towards children, parents, colleagues and himself. The author stresses that the ethical culture of the educator is the basis of trust, emotional security and moral climate in the group of children. Ethical qualities - kindness, justice, patience, empathy and responsibility - not only increase the effectiveness of educational work, but also strengthen the image of the teacher as a moral authority in the eyes of society.

The article also examines the typical challenges faced by educators in the course of their professional activities: conflict situations, ethical dilemmas, and the problem of the boundary between personal and professional. The author argues that successful resolution of such situations is possible only if an ethical position and the ability to moral reflection are formed. In the context of modern changes in education, the author emphasises the need for continuous ethical self-improvement of the educator as a condition for preserving his/her professional integrity and dignity. It is concluded that pedagogical ethics not only forms the image of the teacher, but also ensures the humanistic orientation of the entire educational process.

Keywords: pedagogical ethics, image of the teacher, moral values, professional culture, ethical responsibility, humanism, professional behaviour, pedagogical activity, ethical norms, education.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації освітнього простору постає потреба не лише у високопрофесійних, але й морально відповідальних педагогах, які здатні стати для дітей авторитетом, моральним орієнтиром і прикладом для наслідування. Особлива роль у цьому процесі належить вихователю – першому педагогові, з яким дитина зустрічається в навчально-виховному середовищі. У професійному стандарті за професією «Вихователь закладу дошкільної освіти» питання педагогічної етики розглядається як невід’ємна складова професійної діяльності вихователя. зазначено як здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти на засадах етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності. Саме вихователь формує у дитини перші уявлення про соціальні норми, етичні цінності та модель міжособистісної взаємодії.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

Однією з визначальних характеристик успішного вихователя є його педагогічна етика – система моральних норм і принципів, що регулюють професійну поведінку, ставлення до вихованців, батьків, колег і суспільства загалом. Вона не лише відображає внутрішню культуру педагога, а й значною мірою формує його професійний імідж – уявлення про нього як про компетентного, відповідального, гуманного та морально стійкого фахівця.

Актуальність теми зумовлена потребою у переосмисленні ролі етичних засад у діяльності вихователя, особливо в умовах сучасних соціальних викликів, підвищених вимог до якості освіти та зростання суспільної уваги до особистості педагога. Саме тому дослідження педагогічної етики як основи формування іміджу вихователя є важливим і своєчасним кроком до вдосконалення педагогічної практики та розвитку професійної етики в освіті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти досліджували Л. Артемова, Г. Бєлєнька, І. Богданова, А. Богуш, Н. Гавриш, Е. Карпова, Н. Кічук, О. Кононко, К. Крутій, Н. Лисенко, Н. Ничкало, Л. Хоружа та ін. Напрями формування етичної компетентності вихователів ЗДО у процесі фахової підготовки розкрито у наукових дослідженнях Г. Бєлєнької, Л. Зданевич, Н. Павлущенко, А. Федорович, Є. Харькової та інші. Таким чином, актуальною є потреба в цілісному аналізі педагогічної етики як ключового чинника формування позитивного іміджу вихователя.

Мета статті – проаналізувати значення педагогічної етики як основи формування позитивного професійного іміджу вихователя, визначити ключові етичні принципи, що впливають на ефективність виховної діяльності, та обґрунтувати необхідність розвитку етичної компетентності як невід'ємної складової професійної майстерності сучасного педагога.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна етика є одним із найважливіших вимірів професійної діяльності вихователя. У контексті дошкільної освіти вона набуває особливого значення, оскільки саме на цьому етапі формується первинний соціальний та емоційний досвід дитини, закладаються основи моральної поведінки, комунікативної взаємодії та самосприйняття. У цій ситуації вихователь виступає не лише джерелом знань і нагляду, але й моральним взірцем, від якого залежить формування довіри, поваги й почуття безпеки в дітей.

Професійний імідж вихователя у сучасному суспільстві значною мірою залежить від рівня його етичної свідомості та поведінки. Зовнішні характеристики – охайність, мова, манера поведінки – мають велике значення, але справжнє уявлення про педагога формується на основі його взаємодії з дітьми, батьками та колегами. Саме в цій взаємодії проявляється етична зрілість особистості: уміння слухати й розуміти, діяти справедливо, уникати упередженого ставлення, виявляти повагу до особистості кожної дитини, підтримувати гідність навіть у складних ситуаціях.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

Згідно з положеннями Професійного стандарту за професією «Вихователь закладу дошкільної освіти», педагог повинен дотримуватись норм професійної етики, бути здатним до моральної рефлексії, будувати взаємини на засадах довіри та толерантності. Це означає, що етика не може бути відокремленою від повсякденної практики: вона пронизує усі сфери педагогічної діяльності – від організації режиму дня до конфліктних або критичних ситуацій, які вимагають високого рівня такту й емоційного самоконтролю.

Окремо варто акцентувати на важливості морально-етичного саморозвитку. Вихователь, як і будь-який професіонал, потребує постійної етичної саморефлексії – здатності оцінювати власні дії з позицій гуманізму, відповідальності та педагогічної мети. Знання етичних норм є лише відправною точкою; значно важливішою є здатність діяти відповідно до них у непередбачуваних, нестандартних ситуаціях, що часто виникають у роботі з дітьми дошкільного віку.

Також варто зазначити, що імідж вихователя формується не лише зсередини освітнього середовища, але й під впливом зовнішніх соціальних очікувань – з боку батьків, громадськості, адміністрації. Високий рівень етичної культури педагога сприяє зростанню довіри до закладу освіти, зменшенню кількості конфліктів, посиленню емоційного комфорту учасників освітнього процесу.

На сучасному етапі розвитку суспільства простежується руйнація морально-духовних та етичних цінностей, загальної культури особистості. Тому проблема професійної етики педагога є надзвичайно актуальною. Етика вивчає моральні цінності людини. На початку її становлення не було чіткого розмежування понять «етика» й «мораль». Натомість із часом, мораль стали тлумачити як реальні явища (усталені норми поведінки, оцінні уявлення про добро, зло, справедливість тощо). Поняття «етика» ширше, воно розглядається як наука, що вивчає мораль.

Науковий інтерес до проблем професійної етики становлять праці Г. Васяновича, Д. Вербівського, Р. Зозуляк-Случик, А. Каленського, С. Марченко, Л. Хоружої та ін. Зауважимо, що в наукових дослідженнях поняття «професійна етика» розуміється неодностайно. Так, одні вчені протиставляють феномен «професійна етика» поняттю «загальна етика», інші – визначають її як складник загальної етики.

У науковій літературі поняття «педагогічна етика» розглядається як наука, завданням якої є формування моралі майбутнього педагога в умовах педагогічного процесу, норм і правил його поведінки [5]. Разом з поняттям «педагогічна етика» розглядаються її завдання, змістові структурні компоненти, категорії та функції.

Необхідно зазначити, що науковці велику увагу приділяють визначенню завдань педагогічної етики, серед яких виокремлюють дослідження теоретичних засад проблем педагогічної моралі, моральних аспектів педагогічної

діяльності; окреслення вимог до морального іміджу педагога; визначення специфіки моральної свідомості педагога; дослідження проблем морального виховання та самовиховання. Серед прикладних завдань педагогічної етики науковці виділяють, зокрема формування гуманістичної спрямованості; визначення факторів, що впливають на процес моральної стійкості особистості; механізму взаємозв'язку, гармонізації моральних і фахових якостей педагога [6].

На думку Г. Васяновича, «професійна етика» – це частина загальної етики, в якій відображено особливості функціонування моралі в межах педагогічної діяльності.

Л. Хоружа, феномен «професійна етика» розглядає як сукупність моральних норм, які визначають ставлення педагога до свого професійного обов'язку, а через нього – до людей, з якими він контактує у процесі діяльності.

У дослідженні поняття «професійна етика» розглядаємо як сукупність морально-етичних норм та правил поведінки, ціннісних орієнтацій, які реалізуються у конкретній специфічній діяльності і визначають ставлення людини до свого професійного обов'язку.

Достатньо цінним у проблеми педагогічної етики є дослідження науковців, які спрямовані на визначення функцій педагогічної етики, таких як: нормативно-регулююча, моральна регламентація, субординація, координація, що забезпечують регуляцію поведінки людини у всіх сферах діяльності. В наукових дослідженнях гносеологічна функція педагогічної етики характеризується як така, що дає людині нові знання про світ і виступає формою суспільної свідомості. Програмуючу функцію вбачають в спрямованості на моральну перспективу; ціннісну – на створення специфічної ієрархії цінностей; виховна функція спрямована на формування моральних норм, оцінок, мотиваційних чинників. Функцію педагогічного корегування забезпечується, на думку науковців, методами навіювання, моральної оцінки і самооцінки, корегування дій і вчинків, діяльність педагога і студентів; продукування моральних знань, генерування комплексу знань про мораль; вироблення протидії моральним спотворенням; моральний самозахист тощо.

Не менш важливу увагу дослідники цього феномена приділяли визначенню категорій педагогічної етики, таких як: педагогічна справедливість, моральна відповідальність, професійна честь, совість, обов'язок, чесноти, гармонія тощо.

Аналізуючи структурні компоненти педагогічної етики, дослідники виокремлюють моральну свідомість, яка передбачає професійний обов'язок, вимогливість, совість, справедливість, погляди, честь, любов до вихованців, знання, ціннісні орієнтації, ідеали, тощо.

Моральну діяльність визначають цілі, потреби, стимули, засоби, результати, самовиховання та досвід. Моральні відносини окреслюють відносини між педагогом та учнями, педагогом та іншими педагогами,

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

педагогом і колективом, педагогом і батьками, педагогом та керівництвом закладу.

Педагогічна справедливість має специфічні риси, будучи своєрідною мірою об'єктивності вчителя, рівня його етичної вихованості (доброти, принциповості, людяності), що виявляється в його оцінках вчинків учнів, їх ставленні до навчання, проявах суспільно корисної діяльності тощо.

Справедливість – це моральна якість вчителя і оцінка міри його впливу на учнів, що відповідає реальним заслугам перед колективом. Специфіка педагогічної справедливості полягає у такому: оцінка дії (відповідна реакція на неї) знаходиться у педагога і учня на різних рівнях етичної зрілості; визначення об'єктивності залежить здебільшого від педагога; загальній моральній оцінці піддається взаємодія сторін з нерівним самозахистом; педагогічно необхідне, запрограмоване педагогом, може не усвідомлюватися учнями [9].

Розглянемо більш детально деякі з категорій педагогічної етики. Вважаємо, що педагогічний обов'язок є однією з найголовніших категорій педагогічної етики. Це поняття визначає уявлення про сукупність вимог і моральних установок, що ставляться суспільством до педагога, а також виконання педагогом своїх професійних обов'язків. Ці вимоги передбачають здатність здійснювати конкретні професійні функції, здебільшого інтелектуальні, грамотно будувати взаємовідносини з дітьми, їх батьками, колегами по роботі, відповідально ставитись до обраної професії, педагогічного та дитячого колективу. Професійний обов'язок педагога передбачає творче ставлення до своєї діяльності, вимогливість, в першу чергу, до себе, бажання поповнювати професійні знання, підвищувати свою педагогічну майстерність, поважне ставлення до дітей та їхніх батьків, здатність розв'язувати складні психологічні конфлікти [8].

Щодо професійної честі – це поняття, що передбачає усвідомлення педагогом своєї значущості, суспільне визнання, пошану його моральних якостей. Розвинуте усвідомлення особистісної честі й гідності у професії педагога чітко визначається.

Якщо педагог у поведінці та міжособистісних відносинах не дотримується вимог, що ставляться соціумом до ідеалу педагога, таким чином він демонструє зневагу до професійної гідності й честі, як суспільної оцінки його реальних фахових гідностей, що простежуються у виконанні ним професійного обов'язку.

Важливою категорією педагогічної етики вважаємо, також, педагогічний авторитет педагога, як моральний статус серед учнів і колег, форма дисципліни, за допомогою якої авторитетний педагог, впливає на поведінку своїх вихованців, на їх переконання. Педагогічний авторитет залежить значною мірою від попередньої морально-етичної і психолого-педагогічної підготовки педагога, від глибини фахових знань, всебічної ерудиції, високого рівня майстерності, ставленням до професійної діяльності тощо [2].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

У структурі педагогічної етики майбутнього педагога виокремлюють моральну самосвідомість, яку характеризують честь, гідність та совість особистості. Головними функціями моральної самосвідомості є усвідомлення, контроль, критичний аналіз моральних установок та настанов. Честь і гідність розкривають ставлення особистості до самої себе і ставлення до неї соціуму, слугують проявом моральної цінності особистості.

Разом з тим, між ними є значні відмінності.

Моральна цінність особистості, яка визначається поняттям «честь», пов'язана з певним суспільним станом людини, з характером її діяльності, яку виконує людина. Поняття «гідність» також передбачає моральну цінність педагога, але разом з тим керується принципом рівності всіх людей. Це ширше поняття, ніж честь, позаяк воно передбачає оцінку людини незалежно від суспільних ролей, функцій тощо.

Професійна етика є важливим компонентом професійної компетентності вихователя ЗДО, показником і результатом його готовності до здійснення професійної діяльності.

Феномен «етична компетентність» Березовська Л. розглядає як базовий складник професійної компетентності педагога. Вона віддзеркалює його духовні і моральні риси, внутрішню культуру, здатність діяти відповідно до норм педагогічної етики. Для глибшого розуміння сутності феномена «етична компетентність», зупинимося на визначенні таких дефініцій, як «компетентність» та «професійна компетентність».

За А. Богуш, «компетентність» – це сформована інтегрована особистісна якість людини, яка набувається у процесі навчання і включає не тільки знання, вміння і навички, а й набутий життєвий досвід, сформовані особистісні ціннісні орієнтації, набуті предметні компетенції, які реалізуються в конкретному виді діяльності. На думку М. Пентилюк, «компетентність» – інтегрована здатність особистості, набута в процесі навчання; необхідний комплекс знань, навичок та досвіду, що дозволяють ефективно здійснювати діяльність або певну функцію».

Імпонує визначення І. Беха, який означений феномен пояснює як досвідченість суб'єкта в певній галузі, а не як його обізнаність, поінформованість. Учений зауважує, що «компетентність» супроводжується мотивом, який ґрунтується на прагненні до самоствердження, переживанні почуття гідності [1].

У наукових розвідках О. Дубасенюк, компетентність розглядається як інтегральна характеристика особистості, що визначає її здатність вирішувати проблеми та завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, на основі здобутих знань та досвіду відповідно до засвоєної системи цінностей».

Узагальнивши підходи учених щодо визначення поняття «компетентність», констатуємо, що означена дефініція характеризує особистість людини, її індивідуальні, професійно-комунікативні вміння і навички як фахівця, ціннісні орієнтації.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

Проблема формування професійної компетентності розглядається у дослідженнях сучасних учених (В. Андрущенко, А. Богуш, О. Дубасенюк, М. Євтух, Н. Ничкало, О. Семеног, Л. Хоружа та інші.

Учені (С. Гончаренко, Н. Ничкало) поняття «професійна компетентність» визначають як сукупність знань, умінь, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності; уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [4].

За Г. Бєлєнькою, «професійна компетентність» – це вид компетентності, що характеризує особистість у контексті виконання нею професійних обов'язків» [5].

У дослідженні під професійною компетентністю вихователя ЗДО розуміємо інтегровану професійно-особистісну характеристику педагога, яка включає професійні знання, вміння, навички; особистісно-індивідуальні якості (емпатійність, терпимість, любов до дітей) та ціннісні орієнтації, спрямовані на досягнення успіху в майбутній професії.

З-поміж ключових компетентностей, якими повинен оволодіти майбутній вихователь ЗДО, важливе місце посідає етична компетентність. Вона ґрунтується на етичних знаннях, загальнолюдських принципах моралі, комунікативних уміннях, індивідуально-особистісних якостях педагога, що визначають його сутність.

Етична компетентність педагога віддзеркалює його духовність і моральність, внутрішню культуру, здатність ухвалювати адекватні моральні рішення, діяти відповідно до норм педагогічної етики [1]. На думку Н. Устинової, етична компетентність є показником і результатом професійно-особистісної готовності педагога до здійснення професійної діяльності, оскільки виконання будь-якого педагогічного завдання має моральний зміст [9].

Л. Хоружа розглядає етичну компетентність як складне індивідуально-психологічне утворення, що інтегрує знання, ціннісні орієнтації, особистісні якості та практичні вміння педагога у сфері професійної етики, забезпечує свідомий вибір етичної поведінки відповідно до професійно-педагогічних норм [3]. Суголосні з ученою у тому, що педагогічна етика присутня в кожному фрагменті педагогічної діяльності педагога. Професійна поведінка вихователя пов'язана з постійною динамікою і вибором оптимальних педагогічних рішень, професійної рефлексії, формування індивідуальної системи ставлень до суб'єктів освітнього процесу відповідно до норм і правил педагогічної етики.

За К. Павелків, етична компетентність – це інтегративна якість особистості, яка включає комплекс морально-етичних цінностей та особистісних характеристик, що зумовлюють вибір моделей поведінки педагога у різних ситуаціях професійно-педагогічної діяльності. У дослідженні вченої подано модель етичної компетентності педагога, яка базується на етичних знаннях (функції, категорії, принципи етики, правила етикету), комунікативних

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

уміннях (педагогічне спілкування), психологічній позиції (сформована модель етичної компетентності), морально-психологічних якостях (особистісна спрямованість, емоційна гнучкість, доброзичливість, етичні цінності).

Професійно значущими особистісно-моральними якостями розвитку поведінки вихователя на засадах етики є: морально-гуманістичні, що включають емпатійність, відкритість, любов до дітей, чуйність, порядність, відповідальність, терпимість, толерантність, ввічливість; психолого-педагогічні: комунікабельність, уміння налагоджувати міжособистісну взаємодію, запобігати конфліктів; психологічні: стійкий психічний стан, витримка, самовладання, саморегуляція, готовність працювати в умовах професійного стресу, конфліктних ситуацій, приймати рішення в етично складних ситуаціях, що мають місце у професійній діяльності, висока стресостійкість [2].

Працюючи з дітьми, батьками дітей, вихователька ЗДО має володіти не лише ґрунтовними теоретичними знаннями, а й навичками партнерської взаємодії, культури спілкування; дотримуватися норм і правил етикету. Усвідомлюючи практичні аспекти професійної діяльності вихователя ЗДО, важливою вимогою педагогічної етики є любов до дітей, уміння педагога прийняти дитину такою, якою вона є, співпереживати, відчувати настрій дитини, її прагнення, допомагати розвивати індивідуальні здібності. У процесі здійснення педагогічної діяльності вихователька керується такими принципами, як: гуманність, демократичність, справедливість, професіоналізм, взаємна повага. Отже, очевидним є той факт, що не лише ґрунтовні теоретичні знання, практичні вміння і навички є ключовими у професійній діяльності вихователя, але й професійно-етичні, особистісні якості педагога, його моральна культура виступають показниками його професійної компетентності. У цьому зв’язку пріоритетним завданням закладів вищої освіти є виховання особистості, здатної до морального самовдосконалення та саморегуляції своєї діяльності з чітко визначеними морально-духовними та етичними цінностями.

У Професійному стандарті за професією «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженому наказом МОН України від 19 жовтня 2021 року № 755, питання педагогічної етики розглядається як невід’ємна складова професійної діяльності вихователя.

У структурі загальних компетентностей вихователя визначено етичну компетентність, яка передбачає:

- дотримання норм професійної етики;
- здатність до моральної рефлексії;
- побудову взаємин з учасниками освітнього процесу на засадах поваги, толерантності та довіри.

Це означає, що вихователь повинен не лише володіти знаннями про етичні норми, а й активно застосовувати їх у щоденній практиці, формуючи сприятливе моральне середовище для дітей.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

У пункті 1.9 Професійного стандарту зазначено, що на посаду вихователя можуть бути прийняті особи, які мають моральні якості, що дозволяють виконувати професійні обов'язки. Це положення підкреслює важливість особистісної доброчесності та етичної відповідальності педагога.

Серед ключових професійних компетентностей вихователя виділяється педагогічне партнерство, що включає:

- ефективну співпрацю та комунікацію з учасниками освітнього процесу;
- організацію взаємодії на засадах партнерства та взаємної відповідальності.

Це передбачає, що вихователь повинен будувати свої професійні стосунки з дітьми, батьками та колегами на основі етичних принципів, сприяючи створенню довірливого та підтримуючого освітнього середовища.

Отже, педагогічна етика у Професійному стандарті розглядається як фундаментальна основа професійної діяльності вихователя, що забезпечує формування позитивного іміджу педагога та ефективну реалізацію освітнього процесу.

На основі здійсненого теоретичного аналізу визначаємо, що педагогічна етика майбутнього педагога є інтегральною якістю, завдання, змістові структурні компоненти, категорії та функції якої, визначають соціально значущу діяльність педагога; розглядають морально-етичні проблеми виховання та освіти, спілкування педагога з його вихованцями; окреслюють моральні цілі виховання, моральну допустимість тих чи інших способів досягнення педагогічної мети. Професія педагога виокремлюється найвищим рівнем єдності професійного та морального складників. Кожен складник, в свою чергу, характеризується конкретними аспектами його виявлення і розглядається в контексті здійснення педагогічної діяльності.

Отже, педагогічна етика вихователя – це не лише система правил, а жива моральна практика, яка формує імідж педагога як відповідальної, морально стійкої та емоційно зрілої особистості. Її значення у сфері дошкільної освіти важко переоцінити, оскільки саме через етичну поведінку вихователь реалізує головну мету своєї професії – сприяти гармонійному розвитку дитини.

Висновки. Педагогічна етика є фундаментальним чинником, що визначає не лише якість професійної діяльності вихователя, а й рівень довіри до нього з боку дітей, батьків і суспільства. Вона є базовим орієнтиром у щоденній педагогічній взаємодії, особливо в чутливому середовищі дошкільної освіти, де моральне середовище напряму впливає на розвиток особистості дитини.

Дотримання етичних норм, вияв поваги, толерантності, справедливості та педагогічного такту – усе це формує позитивний імідж вихователя, сприяє створенню емоційно безпечного простору для дитини та підвищує рівень педагогічної культури в закладі дошкільної освіти. Водночас імідж вихователя – це не лише зовнішнє враження, а глибоке внутрішнє відображення його професійних і моральних якостей.

Аналіз нормативної бази, зокрема Професійного стандарту, свідчить про офіційне визнання етики як складової професійної компетентності. Однак на практиці ще недостатньо приділяється уваги формуванню етичної свідомості у вихователів, зокрема через систему підвищення кваліфікації, педагогічну освіту та методичну підтримку.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на розробці конкретних етичних кейсів, тренінгових програм та моделей педагогічного супроводу, що сприятимуть глибшому усвідомленню вихователями своєї моральної місії у вихованні нового покоління.

Література:

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання: теоретико-технологічні засади. К.: Либідь, 2003. 280 с.
2. Васянович Г. П. Вибрані твори : у 7 т. Львів : Норма, 2015. Т. 3. Педагогічна етика. 420 с.
3. Зливков В. Л. Професійна ідентичність та особистість педагога : навч. посібник. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. 132 с.
4. Коваль Л. В. Педагогічна етика в системі професійної підготовки вихователя. *Педагогічний дискурс*. 2021. № 30. С. 122–126.
5. Линенко А. Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї : монографія. О. : ОКФА, 1995. 80 с.
6. Підлипняк І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2013. №. 44. С. 28–34.
7. Професійний стандарт за професією «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ МОН України № 755 від 19.10.2021. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://mon.gov.ua
8. Савченко О. Я. Педагогіка: Підручник. К.: Освіта, 2020. 320 с.
9. Синенко В.Я. Професіоналізм педагога. *Педагогіка*. 2019. №5. С. 45–51.

References:

1. Bekh, I. D. (2003). Osobystisno oriientovane vykhovannia: teoretyko-tekhnolohichni zasady [Personality-oriented education: theoretical and technological foundations]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
2. Vasianovych, H.P. (2015). Vybrani tvory [Selected works]: u 7 v. Lviv: Norma, V. 3. Pedahohichna etyka [in Ukrainian].
3. Zlyvkov, V. L. (2014). Profesiina identychnist ta osobystist pedahoha [Professional identity and personality of a teacher]. Nizhyn : Vydavets PP Lysenko M. M. [in Ukrainian].
4. Koval, L. V. (2021). Pedahohichna etyka v systemi profesiinoi pidhotovky vykhovatelia [Pedagogical ethics in the system of professional teacher training]. *Pedahohichnyi dyskurs – Pedagogical discourse*, 30, pp. 122–126. [in Ukrainian].
5. Lynenko, A. F. (1995). Pedahohichna diialnist i hotovnist do nei [Pedagogical activity and readiness for it]. Odesa: OKFA [in Ukrainian].
6. Pidlypniak, I. (2013). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Training of future specialists in preschool education]. Psykholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly – Psychological and pedagogical problems of rural school, 44, pp. 28–34 [in Ukrainian].
7. Profesiinyi standart za profesiieiu «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity» [Professional standard for the profession «Preschool teacher»]: Nakaz MON Ukrainy, 755 vid 19.10.2021. Retrieved from https://mon.gov.ua
8. Savchenko, O. Ya. (2020). Pedahohika [Pedagogy]. Kyiv: Osvita [in Ukrainian].
9. Cynenko, V.Ia. (2019). Profecionalizm pedahoha [Professionalism of the teacher]. *Pedahohika – Pedagogy*, 5, pp. 45–51.